

Factsheet Varkens

De belangrijkste verschillen

		Gangbaar	Beter Leven 	Beter Leven 	Biologisch ¹
Minimale oppervlakte	Zeugen	2,25 m ² per zeug	2,25 m ² per zeug	2,5 m ² per zeug	2,5 m ² per zeug
	Kraamhok	3,5 m ²	3,8 m ²	6,5 m ²	7,5 m ²
	Biggen opfok	0,3 m ² per big	0,4 m ² per big	0,5 m ² per big	0,6 m ² per big
	Vleesvarkens	0,8 m ² per vleesvarken	1 m ² per vleesvarken	1,1 m ² per vleesvarken	1,3 m ² per vleesvarken
	Zeug los in kraamhok	X	X	✓ Vanaf 5 dagen	✓ Vanaf 3 dagen
	Overdekte uitloop	X	X	✓ - 0,70 m ² per vleesvarken - 1 m ² per zeug	✓ - 0,4 m ² per big 1 m ² per vleesvarken - 1,9 m ² per zeug
	Weidegang	X	X	X	✓ Voor drachtige zeugen
	Big bij moeder	Min. 21 dagen	Min 23, gemiddeld 25 dagen	Min 33, gemiddeld 35 dagen	Min 39, gemiddeld 42 dagen
	Afleidingsmateriaal	Ketting	Permanent aanwezig materiaal als stro in een koker of dagelijks los eetbaar materiaal i.c.m. een blok hout of touw. <i>Bij 40 of meer varkens: Stro</i>	Stro	Stro
	Castreren	Verdoofd toegestaan	Verboden ²	Verdoofd toegestaan	Verdoofd toegestaan
	Staart couperen verboden	X	X	✓	✓
	Transportduur biggen	Geen limiet	Max. 6 uur	Max. 6 uur	Max. 6 uur
	Transportduur vleesvarkens	Geen limiet	Max. 8 uur	Max. 8 uur	Max. 6 uur

1. Biologische producten krijgen automatisch het Beter Leven keurmerk met 3 sterren, mits de dieren verdoofd zijn geslacht. Deze criteria zijn vastgelegd in Europese wetgeving.

2. Bij varkens met Beter Leven keurmerk met 1 ster is castreren verboden. Bij varkens met 2 en 3 sterren lukt dit nog niet goed. Er wordt bij 2 en 3 sterren nog nader onderzoek gedaan om ook hier op verantwoorde wijze met castratie te kunnen stoppen.

Achtergrondinformatie

Varkenshouderij

De varkenshouderij is grofweg op te splitsen in drie soorten bedrijven:

- Een varkensfokkerij: hier worden de zeugen gehouden en de biggen worden hier geboren en opgefokt.
- Een varkensmesterij: hier worden de opgefokte biggen als vleesvarken afgemest.
- Een gesloten bedrijf: dit is een varkensfokkerij en een varkensmesterij in één.

Huisvesting van zeugen

Na jarenlange strijd tegen het individueel opsluiten van zeugen in krappe ligboxen is dit sinds 1 januari 2013 in de hele Europese Unie verboden en is groepshuisvesting van zeugen verplicht. Alleen 4 dagen rond het dekken van de zeug en de tijd in de kraamstal met de biggen mogen de zeugen nog individueel worden opgesloten.

Er zijn diverse vormen van groepshuisvesting. Het liefst ziet de Dierenbescherming dat zeugen gehouden worden in grote groepen op stro, maar dat gebeurt helaas maar weinig. Veel varkensfokkers houden hun zeugen in kleine groepen, met een voerstation waar elke zeug middels een chip haar eigen portie voer kan ophalen, of met lange troggen waaraan de zeugen tegelijk kunnen eten.

De meeste varkensfokkers houden hun zeugen in voerligboxen met uitloop. Dat zijn de oude boxen waar zeugen vroeger in werden opgesloten, maar dan open zodat de zeugen er uit kunnen. Meestal is de ruimte tussen de boxen echter zo krap, dat de zeugen toch in de box gaan liggen. De Dierenbescherming wil daarom van dit systeem af. Vandaar dat dit systeem onder het Beter Leven keurmerk niet meer is toegestaan bij nieuw- en verbouw en vanaf 1 januari 2025 helemaal is verboden.

Meer ruimte

Eén van de grootste problemen voor varkens in de gangbare varkenshouderij is ruimtegebrek. Van nature deelt het varken zijn omgeving naar eigen behoefte in voor verschillende doeleinden, zoals aparte gebieden om te rusten, wroeten, vreten en mesten (het varken is van zichzelf zindelijk). Een hok met weinig bewegingsruimte maakt dit voor een varken niet mogelijk.

Onder het Beter Leven keurmerk krijgen varkens daarom meer ruimte. Bij nieuw- en verbouw én uiterlijk vanaf 1 januari 2025 moeten de varkens in grotere groepen worden gehouden (van 8 tot 12 varkens naar 20 of meer varkens). Een grotere leefgroep betekent meer bewegingsruimte en een groter hok dat makkelijker te verdelen is in verschillende gebieden. Daarnaast is duurder en bewerkelijker afleidingsmateriaal, zoals een bak met stro, bij een grotere groep, makkelijker te realiseren voor de boer.

Uitloop naar buiten

Varkens die leven in een stal met het Beter Leven keurmerk met 2 en 3 sterren hebben een uitloop naar buiten. Daarnaast hebben drachtige zeugen met het Beter Leven keurmerk met 3 sterren ook toegang tot een weide.

Bijtgedrag en staart couperen

Varkens zijn nieuwsgierige en speelse dieren. Met hun snuit gaan ze op zoek naar voedsel. Ze vinden het leuk om dingen te onderzoeken, te wroeten (d.w.z. snuffelend graven), bijten en kauwen, kapot te maken, of op te eten. In een hok met te weinig afleidingsmateriaal kunnen de varkens uit verveling aan elkaars flanken, poten, oren en

staart wroeten en bijten. Omdat ze elkaar soms tot bloedens toe in de staart bijten, wordt uit voorzorg een groot deel van de staart gecoupeerd. Dat is in de gangbare varkenshouderij nodig om ernstige verwondingen en ontstekingen te voorkomen. Dit is echter symptoombestrijding. Een betere manier is dit gedrag proberen te voorkomen. Onder het Beter Leven keurmerk wordt daarom extra afleidingsmateriaal aangeboden. Daarnaast helpt goede voeding en een goed klimaat staartbijten voorkomen. Bij Beter Leven keurmerk met 1 ster wordt de staart nog wel gecoupeerd, maar wordt de staart langer gelaten dan in de gangbare varkenshouderij. Bij het Beter Leven keurmerk met 2 en 3 sterren is het couperen van de staart verboden.

Afleidingsmateriaal

Als afleidingsmateriaal is bodemmateriaal zoals stro en hooi en uitermate geschikt. Bij het Beter Leven keurmerk met 2 en 3 sterren is dit dan ook verplicht. Aangezien dit extra kosten en werk geeft voor de varkenshouder zijn bij het Beter Leven keurmerk 1 ster andere middelen toegestaan voor groepen kleiner dan 40 varkens. Deze varkens krijgen eetbaar materiaal wat altijd aanwezig is zoals kokers waar ze met de nodige moeite enkele strootjes uit kunnen trekken, of dagelijks los eetbaar materiaal als luzerne in combinatie met een blok hout en/of een stevig stuk touw.

Op gangbare bedrijven krijgen de varkens dikwijls alleen een ketting waarin ze kunnen bijten.

Castreren

Het vlees van mannetjesvarkens (beren) kan bij verhitting een zeer onaangename geur van mest en urine geven, de zogenaamde berengeur. Om dit te voorkomen worden beertjes in de eerste levensweek door de varkenshouder gecastreerd. In Nederland is varkenscastratie alleen nog maar toegestaan onder verdoving. Bij varkens met Beter Leven keurmerk met 1 ster is castreren verboden. Bij varkens met 2 en 3 sterren lukt dit nog niet goed. Er wordt bij 2 en 3 sterren nog nader onderzoek gedaan om ook hier op verantwoorde wijze met castratie te kunnen stoppen.

Gezondheid

Een vaste varkensdierenarts stelt samen met de varkenshouder een gezondheids- en behandelplan op, specifiek toegeschreven op het bedrijf. In deze plannen worden de doelstellingen voor beheersing, reductie van ziekten en de wijze van diergeneesmiddelen en antibiotica vastgelegd. Daarnaast wordt het antibiotica gebruik centraal geregistreerd en vergeleken met het gemiddelde antibioticagebruik in Nederland. Indien het bedrijf teveel antibiotica gebruikt dienen direct maatregelen genomen te worden door het gebruik terug te brengen tot een acceptabel niveau. De dierenarts komt minstens eens per maand op het bedrijf voor een algemene controle. Een keer per jaar wordt het hele gezondheidsbeleid geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Transport

Onder het Beter Leven keurmerk is het transport korter. Transport is één van de meest stressvolle gebeurtenissen voor een varken. Het is dan ook zaak dat transport zoveel mogelijk wordt beperkt en als het gebeurt, wordt uitgevoerd met goed materieel en door speciaal geschoold personeel.

De transportduur voor biggen naar de boerderij mag niet langer zijn dan 6 uur. Richting het slachthuis is de transportduur maximaal 8 uur. Bij het Beter Leven keurmerk met 3

sterren geldt een maximum van 6 uur. Gangbare bedrijven hebben geen tijdslimiet voor transport.

Naast de duur van het transport is ook de manier van transport van grote invloed op het welzijn van de varkens. Bij het Beter Leven keurmerk mag het laden en lossen vanaf 2020 alleen nog maar op één niveau gebeuren. Dat wil zeggen dat schuine laadkleppen niet meer gebruikt mogen worden en laadliften of beweegbare vloeren gebruikt moeten worden om de varkens makkelijk in te laden. Daarnaast mag het transport vanaf 2020 uitsluitend plaatsvinden in gesloten klimaatgestuurde veewagens. Deze voorkomen grote temperatuurverschillen waardoor stress, en zaken als luchtwegaandoeningen en diarree zoveel mogelijk worden voorkomen.